

บทที่ 5

วิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพ และแนวโน้ม

จากการที่จังหวัดสมุทรสาครที่มีอาณาเขตติดต่อกับชายฝั่งทะเล ทำให้สภาพของพื้นที่เป็นดินเค็มทำการเพาะปลูกไม่ค่อยได้ผล จึงทำให้ประชากรยึดอาชีพทำการประมงเป็นหลักจนกลายเป็นชุมชนที่มีบทบาทสำคัญด้านการประมง ธุรกิจหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการประมง คือ สะพานปลาหรือท่าเทียบเรือประมงที่เป็นตลาดกลางสินค้าสัตว์น้ำ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการประมงของจังหวัดสมุทรสาคร และมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง ส่งผลให้เกิดการขยายตัวด้านเศรษฐกิจของเมือง ดังนั้นการวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพ และแนวโน้มของสะพานปลาจะเป็นการหาขีดความสามารถในการรองรับการให้บริการของสะพานปลาเพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาสะพานปลาให้เหมาะสมกับพื้นที่เมืองสมุทรสาครต่อไปในอนาคต

5.1 สภาพปัญหาของสะพานปลา

จากการที่มีผู้มาใช้บริการสะพานปลาสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ทำ การซื้อขายสัตว์น้ำทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการจัดการ และจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสะพานปลาสมุทรสาครรวมถึงผู้มาใช้บริการสะพานปลา พบว่าปัญหาที่เกิดกับสะพานปลาสมุทรสาครสามารถแยกได้ดังนี้

1) ปัญหาที่เกิดจากสภาพพื้นที่ของตัวสะพานปลา

เนื่องจากสะพานปลาสมุทรสาครได้ก่อสร้างและใช้ประโยชน์ตลอดเวลามาเป็นเวลายาวนานถึง 30 ปีแล้ว ตัวสะพานปลาจึงอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม

- ปัญหาพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ลุ่ม ดินทรุดตัว ทำให้ปัจจุบันเกิดน้ำท่วมขังในช่วงที่มีน้ำทะเลหนุน เป็นอุปสรรคในการขนถ่ายและซื้อขายสัตว์น้ำ

- ปัญหาโรงประมูลปลาทั้งทางเรือและรถยนต์มีสภาพเก่าทรุดโทรม เช่น บริเวณผิวลานท่าแตกเป็นหลุมทำให้เกิดน้ำขังและเป็นที่หมักหมมสิ่งสกปรก

- ปัญหาการจราจร สถานที่จอดรถรับส่ง-ส่งสินค้าสัตว์น้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันการขนถ่ายสัตว์น้ำจะทำโดยทางรถยนต์เป็นส่วนใหญ่ ปริมาณรถจึงมีมาก ประกอบกับถนนและลานจอดรถถูกจำกัดด้วยอาคารสิ่งปลูกสร้างและการใช้ประโยชน์อื่นๆ ทำให้เกิดปัญหาการจราจรทั้งภายในบริเวณและภายนอกบริเวณใกล้เคียงในช่วงที่มีการซื้อขายสัตว์น้ำ เนื่องจากการซื้อขาย

ที่บริเวณสะพานปลาสมุทรสาครเป็นการซื้อขายสินค้าที่ละมากๆ มีทั้งการส่งสัตว์น้ำมาที่สะพานปลาและการรับสัตว์น้ำออกจากสะพานปลา ซึ่งต้องใช้รถที่มีขนาดใหญ่ในการบรรทุก และเมื่อผ่านเข้ามาในเมืองก็จะก่อให้เกิดปัญหา เนื่องจากเป็นรถที่เคลื่อนที่ช้าและต้องการใช้พื้นที่จราจรมาก ยิ่งถ้าขนส่งสัตว์น้ำจำนวนมากยิ่งจะก่อให้เกิดความชำรุดกับถนนภายในเมือง

- ปัญหาที่ระบายน้ำและบ่อพักมีสภาพเก่าทรุดโทรม น้ำไม่ไหล ท่ออุดตัน ทำให้มีเศษปลา เศษขยะเข้าไปสะสมเกิดเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนโดยรอบ

2) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสะพานปลาตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเมืองและชุมชนโดยรอบ ได้แก่

- น้ำเสีย ซึ่งเกิดจากน้ำล้างสัตว์น้ำ น้ำล้างพื้น ภาชนะใส่สัตว์น้ำ และน้ำทิ้งจากอาคารภายในสะพานปลา ซึ่งน้ำเสียเพราะตกค้างอยู่ในท่อระบายน้ำและบ่อพักได้ไหลลงสู่แม่น้ำท่าจีน โดยไม่ได้มีการบำบัดน้ำเสียเพราะยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย จึงเป็นเหตุให้น้ำในแม่น้ำเน่าเสีย ส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียงและส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในแม่น้ำ

- ขยะมูลฝอย ซึ่งเกิดจากการขนถ่ายและการซื้อขายสัตว์น้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพลาสติก เศษปลา และบางส่วนเกิดจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง ยากต่อการเก็บกวาดทำให้สกปรกส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อโรค

ปัจจุบันการดำเนินการรักษาความสะอาดของสะพานปลาดำเนินการโดยวิธีจ้างเหมาทำความสะอาด โดยให้มีการเก็บขยะและฉีดน้ำล้างท่า โดยปกติวันละ 1 ครั้ง หลังเลิกการซื้อขายประมาณ 11.00 นาฬิกาเป็นต้นไป สำหรับการขุดลอกท่อระบายน้ำ บ่อพัก จะทำสัปดาห์ละครั้งและกำหนดให้ใช้น้ำยากำจัดกลิ่นผสมน้ำฉีดราดบริเวณพื้นในวันจันทร์และวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ ในส่วนของการกำจัดขยะในบริเวณสะพานปลา เนื่องจากขยะภายในสะพานปลาแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ขยะพลาสติกและขยะเศษปลา โดยขยะที่เป็นพลาสติกจะมีคนมาเก็บไปขายต่อ ส่วนขยะเศษปลาจะมีคนงานเก็บรวบรวมแล้วนำไปทิ้งถึงขยะให้เทศบาลมาเก็บ และเนื่องจากสะพานปลาอยู่ในเขตชุมชนเมืองทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องไฟฟ้าและน้ำประปา

5.2 ศักยภาพและแนวโน้มของสะพานปลา

การทำประมงทะเลของจังหวัดสมุทรสาครมักจะได้ไม่ทำการประมงประจำเฉพาะในบริเวณจังหวัดเท่านั้น หากแต่จะทำการเคลื่อนย้ายไปตามฝูงสัตว์น้ำ ซึ่งสัตว์น้ำจะอยู่นานบนบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ของอาหารที่โยกย้ายไปมาอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นบริเวณน่านน้ำไทยหรือนอกน่านน้ำไทย จังหวัดสมุทรสาครนับว่ามีความได้เปรียบด้านกายภาพ ที่เป็นจังหวัด

ที่อยู่ติดกับชายทะเลฝั่งอ่าวไทย และมีท่าเทียบเรือประมงตั้งอยู่ภายในจังหวัด ตลอดจนมีแม่น้ำ ลำคลองสายสำคัญๆ เหมาะแก่การทำประมง รวมทั้งมีอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องที่สามารถรองรับ อุตสาหกรรมประมงเป็นจำนวนมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะดึงดูดให้มีการลงทุนด้านการประมงมากขึ้น

สะพานปลาสมุทรสาครเป็นท่าเทียบเรือประมงที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญที่สุดใน จังหวัดสมุทรสาคร เพราะเป็นแหล่งตลาดสินค้าสัตว์น้ำที่มีขนาดใหญ่สามารถให้บริการซื้อขาย สัตว์น้ำทั้งทางรถยนต์และทางเรือ ซึ่งสะพานปลาสมุทรสาครเกิดขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรม ประมงภายในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดใกล้เคียง สะพานปลาจึงกลายเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการประมง ดังนั้นการวิเคราะห์ศักยภาพของสะพานปลาจึงขึ้นอยู่กับ อุตสาหกรรมประมงภายในจังหวัดด้วย

จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจภาคการเกษตรเมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขา ประมง จากตารางที่ 5.1 จะเห็นว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2539 มูลค่าผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นค่อนข้างคง ที่ จากปี พ.ศ. 2537 ที่มีมูลค่า 12,598.8 ล้านบาท เมื่อถึงปี พ.ศ. 2539 เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่า 13,639.4 ล้านบาท และจากการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาประมง โดยใช้การคาดการณ์ตามแบบจำลองเชิงเส้นตรง โดยอาศัยข้อมูลในอดีตและปัจจุบันคาดการณ์ ในระยะเวลา 10 ปี (ตารางที่ 5.2) ซึ่งจากการคาดการณ์จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขา ประมงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นแต่จะเพิ่มในสัดส่วนคงที่ โดยคาดว่าจะมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขา ประมงในปี พ.ศ. 2549 ประมาณ 18,674 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2539 เพียง 5,035 ล้านบาท ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปัญหาด้านทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำเสื่อมโทรมลงและปัญหาน้ำ น่าน้ำ ทำให้สัตว์น้ำในเขตประเทศไทยมีจำนวนน้อยลง ส่งผลให้เรือประมงจับสัตว์น้ำได้จำนวน น้อยลง ดังจะเห็นได้จากปริมาณสัตว์น้ำที่นำมาขึ้น ณ สะพานปลาและท่าเทียบเรือประมงใน จังหวัดต่างๆของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535-2540 (ตารางที่ 5.3) จำนวนสัตว์น้ำในบางปีมี ปริมาณลดลง บางปีก็เพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่จะมีปริมาณลดลงทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์สูงขึ้นเพียง เล็กน้อย แต่ก็เชื่อว่าจะมีแนวโน้มลดลงตลอดไป ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆอีกเช่น สภาพทาง เศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ สภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งหากมีการส่งเสริมการ เพาะเลี้ยงในพื้นที่ที่เหมาะสมให้เพิ่มมากขึ้นก็จะช่วยทดแทนปริมาณสัตว์น้ำในธรรมชาติที่มีแนว โน้มลดลงได้ จากตารางที่ 5.3 จะเห็นว่าที่สะพานปลาสมุทรสาครถึงแม้ว่าจะมีปริมาณสัตว์น้ำลด ลง แต่ก็ยังคงมีปริมาณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสะพานปลาและท่าเทียบเรือประมงแห่งอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าสะพานปลาสมุทรสาครเป็นแหล่งตลาดสินค้าสัตว์น้ำที่สำคัญ ทำให้มีปริมาณสัตว์

ตารางที่ 5.1 แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาเกษตรกรรม ปี พ.ศ. 2537 - 2539 จังหวัดสมุทรสาคร

สาขา	พ.ศ. 2537		พ.ศ. 2538		พ.ศ. 2539	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พืช	6,011.880	32.06	6,293.500	32.95	7,073.953	33.77
ปศุสัตว์	71.902	0.38	78.310	0.41	90.385	0.43
ประมง	12,598.848	67.19	12,625.203	66.10	13,639.432	65.11
การบริการทางการเกษตร	29.823	0.16	36.290	0.19	29.823	0.14
การแปรรูปผลผลิต						
การเกษตรอย่างง่าย	37.543	0.21	66.850	0.35	115.661	0.55
รวมผลิตภัณฑ์จังหวัด สาขาเกษตรกรรม	18,749.996	100	19,100.153	100	20,949.254	100

ที่มา : เขตเกษตรเศรษฐกิจที่ 17 จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์ผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสาครสาขาประมงในระยะเวลา 10 ปี

ปี พ.ศ.	คาดการณ์ผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาประมง
2540	13,994
2541	14,514
2542	15,034
2543	15,554
2544	16,074
2545	16,594
2546	17,114
2547	17,634
2548	18,154
2549	18,674

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 5.3 แสดงปริมาณสัตว์น้ำที่ขึ้น ณ สะพานปลาและท่าเทียบเรือประมง ปี พ.ศ.2535-2540

สะพานปลา/ ท่าเทียบเรือ	พ.ศ. 2535	พ.ศ. 2536	พ.ศ. 2537	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2539	พ.ศ. 2540
	ปริมาณ (เมตริกตัน)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	ปริมาณ (เมตริกตัน)	ปริมาณ (เมตริกตัน)
ระนอง	60,668	56,776	35,403	59,913	53,376	55,006
หัวหิน	19,845	14,348	16,217	18,110	22,933	18,820
สุราษฎร์ธานี	3,656	2,296	2,719	1,579	1,059	179
ปัตตานี	97,119	159,529	205,942	211,315	192,929	187,010
สตูล	10,627	5,149	6,944	12,525	11,722	10,998
ภูเก็ต	27,735	29,811	25,350	24,558	17,570	15,409
ชุมพร	24,089	32,837	32,540	31,403	24,302	33,359
นครศรีฯ	3,955	11,495	34,476	34,580	35,107	31,553
สมุทรปราการ	134,042	138,747	176,391	162,852	156,221	169,906
สมุทรสาคร	213,176	219,106	225,092	226,474	217,526	192,257
กรุงเทพ	132,064	140,074	150,440	147,509	137,892	122,307
รวม	726,976	810,168	911,514	930,818	870,637	836,804

ที่มา : องค์การสะพานปลา

น้ำเป็นจำนวนมาก ประกอบกับความได้เปรียบด้านที่ตั้งของพื้นที่เมืองสมุทรสาคร ทำให้โอกาสในการขยายตัวด้านการประมงยังมีแนวโน้มที่ดี

เมื่อพิจารณาการให้บริการของสะพานปลาสมุทรสาครจะเห็นว่า จากปริมาณสัตว์น้ำในธรรมชาติบริเวณอ่าวไทยที่มีจำนวนลดลง ทำให้เรือประมงพาณิชย์ในจังหวัดสมุทรสาครต้องออกหาแหล่งทำการประมงใหม่ที่อยู่ไกลจากจังหวัด ดังนั้นการที่จะนำเรือกลับมาขึ้น ณ สะพานปลาสมุทรสาครทำได้ไม่สะดวก เพราะต้องใช้เวลาเดินทางหลายวันทำให้เสียเวลาและมีผลต่อคุณภาพของสัตว์น้ำ ฉะนั้นเมื่อจับสัตว์น้ำได้ก็จะนำมาขึ้นยังท่าเทียบเรือประมงที่อยู่ใกล้ โดยเฉพาะท่าเทียบเรือประมงในจังหวัดทางภาคใต้ เช่นท่าเทียบเรือของจังหวัดปัตตานี ภูเก็ต ระนอง สุราษฎร์ธานี เป็นต้น แล้วจึงนำขนถ่ายใส่รถบรรทุกสัตว์น้ำเพื่อนำมาซื้อขายที่สะพานปลาสมุทรสาครอีกทอดหนึ่ง เนื่องจากการเดินทางโดยรถยนต์สะดวกและรวดเร็วกว่า ดังนั้นแนวโน้มการใช้บริการที่สะพานปลาสมุทรสาครจะมาจากทางรถยนต์มากกว่าทางเรือ ดังจะเห็นได้จากสถิติยานพาหนะขนส่งสินค้าสัตว์น้ำผ่านสะพานปลาสมุทรสาครในปี พ.ศ. 2535-2540 จะมีปริมาณเรือนำสัตว์น้ำเข้ามาขายเฉลี่ย 12 ลำ/วัน รถยนต์เฉลี่ย 58 คัน/วัน ส่วนรถที่มาซื้อสัตว์น้ำเฉลี่ย 354 คัน/วัน (ตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 แสดงสถิติยานพาหนะขนส่งสินค้าสัตว์น้ำผ่านสะพานปลาสมุทรสาคร

ปี	นำสัตว์น้ำเข้ามาขาย		รถยนต์ที่นำสัตว์น้ำออก
	เรือ	รถยนต์	
2535	5,230	21,266	134,221
2536	4,990	21,422	136,870
2537	4,502	21,579	138,502
2538	4,215	21,416	137,705
2539	3,842	20,470	119,262
2540	3,877	20,673	108,925
เฉลี่ย/วัน	12	58	354

ที่มา : สะพานปลาสมุทรสาคร

การให้บริการทางเรือ

จะเห็นว่าพื้นที่สำหรับให้บริการจอดเรือในปัจจุบันซึ่งมีอยู่จำนวน 20 ลีตค แต่มีเรือมาใช้บริการเฉลี่ยวันละ 12 ลำ ส่วนพื้นที่สำหรับให้บริการจอดรถบรรทุกซึ่งมีอยู่จำนวน 58 ลีตคในปัจจุบัน มีรถบรรทุกมาใช้บริการเต็ม นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ของพ่อค้าที่เข้ามาเพื่อซื้อสัตว์น้ำอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความแออัดและเกิดปัญหาด้านการจราจรเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการซื้อขายสัตว์น้ำ แต่เมื่อการซื้อขายเสร็จสิ้นพื้นที่สะพานปลาที่จะว่างเปล่า และจากการคาดการณ์ (โดยใช้วิธีเดียวกับการคาดการณ์ผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาประมง) แนวโน้มการให้บริการของพื้นที่สะพานปลาสมุทรสาคร โดยอาศัยข้อมูลปริมาณเรือและรถยนต์ที่นำเข้า-ออกจากสะพานปลาสมุทรสาคร โดยคาดการณ์ในระยะเวลา 10 ปี (ตารางที่ 5.5) จะพบว่าปริมาณเรือที่นำเขาสัตว์น้ำมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับช่วงปีปัจจุบันที่มีเรือเฉลี่ย 12 ลำ/วัน ซึ่งจากการคาดการณ์ในระยะ 5 ปีแรกจะมีเรือนำเขาสัตว์น้ำเฉลี่ย 8 ลำ/วัน และเมื่อถึงระยะ 5 ปีหลังจะมีเรือเฉลี่ย 4 ลำ/วัน ทั้งนี้จากการคาดการณ์เป็นผลมาจากปริมาณเรือในอดีตจนถึงปัจจุบันมีแนวโน้มลดลงทำให้การคาดการณ์มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ซึ่งการที่ปริมาณเรือที่ลดลงอาจเนื่องมาจากปริมาณสัตว์น้ำมีน้อยลง ทำให้ผู้ประกอบการประมงบางรายหยุดกิจการเพราะปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ดังนั้นจำนวนลีดคเรือที่มีอยู่ถึง 20 ลีตค ยังสามารถรองรับจำนวนเรือที่จะเข้ามาจอดเทียบท่าขนถ่ายสัตว์น้ำได้อย่างเพียงพอ

การให้บริการทางรถยนต์

สำหรับรถบรรทุกที่นำสัตว์น้ำเข้ามาขายจากการคาดการณ์พบว่าแนวโน้มลดลงแต่ลดลงไม่มากนักเมื่อเทียบกับปัจจุบันที่รถยนต์นำเขาสัตว์น้ำเฉลี่ย 58 เที่ยว/วัน ซึ่งจากการคาดการณ์ในระยะ 5 ปีแรกจะมีรถยนต์นำเข้าเฉลี่ย 55 เที่ยว/วัน และในระยะ 5 ปีหลังเฉลี่ย 53 เที่ยว/วัน แสดงให้เห็นว่ายังมีความนิยมใช้บริการทางรถยนต์มากกว่าทางเรือ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยซึ่งหากพิจารณาจากลักษณะพื้นที่ที่ให้บริการลีดคสำหรับรถบรรทุกนำเขาสัตว์น้ำมาขายที่มีจำนวน 58 ลีตคในสะพานปลาสมุทรสาคร ยังสามารถรองรับการให้บริการทางรถยนต์ที่นำเขาสัตว์น้ำมาขายได้อย่างเพียงพอ แต่สำหรับรถยนต์นำออกสัตว์น้ำที่ในปัจจุบันมีจำนวนเฉลี่ย 354 เที่ยว/วัน และจากการคาดการณ์มีแนวโน้มลดลง โดยในระยะ 5 ปีแรกมีรถยนต์นำออกสัตว์น้ำเฉลี่ย 276 เที่ยว/วัน ส่วนระยะ 5 ปีหลังมีรถยนต์นำออกเฉลี่ย 206 เที่ยว/วัน ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตจำนวนรถยนต์นำออกมีจำนวนลดลงทุกปี ทำให้การคาดการณ์ในอนาคตมีจำนวนลดลงด้วย ซึ่งจากการลดลงในอดีตอาจเป็นผลมาจากมีปริมาณสัตว์น้ำมาขึ้นท่าสะพานปลาลดลง พ่อค้าที่จะมาซื้อสัตว์น้ำจึงลดลง ซึ่งปัจจุบันการให้บริการสำหรับจอดรถยนต์เพื่อนำออกสัตว์น้ำยังมีไม่

เพียงพอ ทำให้ในช่วงเวลาที่มีการซื้อขายสัตว์น้ำมักเกิดปัญหาการจราจร ดังนั้นจึงควรหาพื้นที่เพื่อรองรับปริมาณรถยนต์เหล่านี้เพื่อแก้ปัญหาการจราจรภายในสะพานปลาให้สะดวกมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการสะพานปลา ส่วนใหญ่ไม่พอใจกับการให้บริการของสะพานปลาโดยเฉพาะในด้านที่จอดรถสำหรับบรรดาพ่อค้าแม่ค้าที่จะมาซื้อสัตว์น้ำเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ เนื่องจากสถานที่จอดรถมีไม่เพียงพอ ประกอบกับปริมาณสัตว์น้ำก็มีจำนวนลดลงเป็นเหตุให้แนวโน้มผู้มาใช้บริการลดน้อยลง และเป็นสาเหตุให้มีความต้องการให้มีการย้ายสะพานปลาไปที่แห่งใหม่ที่ใหญ่กว่าเดิมและสามารถรองรับปริมาณรถยนต์ได้มากกว่าเดิม แต่การที่จะย้ายสะพานปลาไปที่แห่งใหม่จำเป็นต้องคำนึงในหลายด้าน เช่น การจัดหาสถานที่ตั้งสะพานปลาแห่งใหม่ งบประมาณการลงทุน ซึ่งนอกจากจะต้องลงทุนในเรื่องราคาที่ดินที่มีราคาสูง ยังต้องคำนึงถึงงบประมาณการลงทุนในด้านระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณสูงมาก นอกจากนี้ในการเลือกสถานที่ตั้งจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องมีการศึกษาโดยละเอียดและใช้เวลานาน ดังนั้นหากได้มีการปรับปรุงพัฒนาให้สะพานปลาแห่งเดิมสามารถรองรับการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ไม่จำเป็นต้องมีการก่อสร้างสะพานปลาแห่งใหม่ให้สิ้นเปลืองงบประมาณและจะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากมีสะพานปลาแห่งใหม่เกิดขึ้นอาจจะส่งผลให้สะพานปลาแห่งเดิมไม่มีสภาพความเป็นตลาดซื้อขายสัตว์น้ำอีก เพราะไม่มีคนมาใช้บริการเนื่องจากไปใช้บริการสะพานปลาแห่งใหม่ หรือในทางตรงกันข้ามสะพานปลาแห่งใหม่อาจจะมีคนมาใช้บริการน้อยก็เป็นได้ ฉะนั้นการจะพัฒนาสะพานปลาจำเป็นต้องคำนึงถึงปริมาณสัตว์น้ำและจำนวนผู้มาใช้บริการของสะพานปลานอกเหนือจากการให้บริการด้านสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ ดังนั้นจากสภาพการณ์ภาวะสัตว์น้ำในประเทศที่ลดลงซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนสัตว์น้ำที่นำมาขึ้น ณ สะพานปลาสมุทรสาครที่มีจำนวนลดลง ทำให้ความสามารถในการรองรับการให้บริการของสะพานปลาสมุทรสาครยังสามารถรองรับการให้บริการได้ แต่ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการให้บริการ เช่น ระบบถนน การจราจร ฯลฯ ให้เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดปัญหากับเมือง

นอกจากสะพานปลาจะมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางการซื้อขายสัตว์น้ำที่สำคัญของเมืองสมุทรสาครแล้ว สะพานปลายังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประมง เพราะอุตสาหกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยสัตว์น้ำเป็นวัตถุดิบในการผลิต ฉะนั้นหากมีการปรับปรุงการให้บริการของสะพานปลาประกอบกับมีการพัฒนาด้านการประมง

ส่งเสริมให้มีปริมาณสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นก็จะทำให้จำนวนผู้มาใช้บริการสะพานปลาสมุทรสาครมีเพิ่มมากขึ้น และจะเป็นแรงดึงดูดให้โรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงเกิดการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงในปี พ.ศ. 2539 ของจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนสูงสุดถึง 155 โรงงานหรือคิดเป็นร้อยละ 47.55 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงทั่วประเทศ (ตารางที่ 5.6) และนอกจากธุรกิจสะพานปลาจะเป็นผลมาจากอุตสาหกรรมประมงและยังมีผลต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงและการพัฒนาเมือง

ตารางที่ 5.5 แสดงการคาดการณ์ปริมาณเรือและรถยนต์ที่นำเข้า-ออก
สะพานปลาสมุทรสาครในระยะเวลา 10 ปี

ปี พ.ศ.	เรือนำเข้าลำตวันน้ำ	รถยนต์นำเข้าลำตวันน้ำ	รถยนต์นำออกลำตวันน้ำ
2535	5,230	21,266	134,221
2536	4,990	21,422	136,870
2537	4,502	21,579	138,502
2538	4,215	21,416	137,705
2539	3,842	20,470	119,262
2540	3,877	20,673	108,925
เฉลี่ย (/วัน)	12	58	354
2541	3,393	20,539	111,237
2542	3,093	20,368	106,092
2543	2,793	20,197	100,946
2544	2,493	20,026	95,800
2545	2,194	19,855	90,654
เฉลี่ย 5 ปีแรก (/วัน)	8	55	276
2546	1,894	19,684	85,509
2547	1,594	19,513	80,363
2548	1,294	19,342	75,217
2549	994	19,171	70,071
2550	694	19,001	64,926
เฉลี่ย 5 ปีหลัง (/วัน)	4	53	206

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 5.6 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องกับการประมง ปี พ.ศ. 2539
(เฉพาะที่เป็นผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ)

จังหวัด	จำนวนโรงงาน (โรงงาน)	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	26	7.97
สมุทรปราการ	44	13.50
สมุทรสาคร	155	47.55
สมุทรสงคราม	10	3.07
ปทุมธานี	1	0.31
นนทบุรี	3	0.92
นครปฐม	2	0.61
ราชบุรี	3	0.92
เพชรบุรี	4	1.23
อยุธยา	1	0.31
ฉะเชิงเทรา	3	0.92
ชลบุรี	6	1.84
จันทบุรี	2	0.61
ตราด	10	3.07
ระยอง	24	7.36
ประจวบคีรีขันธ์	16	4.91
ชุมพร	16	4.91
ระนอง	9	2.76
สุราษฎร์ธานี	53	16.26
นครศรีธรรมราช	9	2.76
กระบี่	1	0.31
พังงา	1	0.31
ภูเก็ต	5	1.53
ตรัง	12	3.68
สตูล	5	1.53
สงขลา	31	9.51
ปัตตานี	21	6.44
รวม	326	100

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

5.3 สภาพปัญหาของเมืองสมุทรสาคร

จากความต้องการของจังหวัดที่จะพัฒนาให้เมืองเป็นศูนย์กลางของการประมงของประเทศและเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง โดยจัดให้มีการส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมและท่าเทียบเรือหรือสะพานปลาให้ได้มาตรฐาน พร้อมกับให้มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอรับการขยายตัวของเมืองสมุทรสาครและรองรับการขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง เพราะเป็นจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นแหล่งรองรับความเจริญและการขยายตัวจากเมืองหลวง จากเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ซึ่งปัญหาหลักของเมืองสมุทรสาครที่พบในปัจจุบัน ได้แก่

1) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

- การจัดการด้านขยะมูลฝอย

ปัญหาขยะมูลฝอยเริ่มก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากการดูแลเก็บขนและกำจัดมูลฝอยในเขตจังหวัดสมุทรสาครส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริหารเก็บขนขยะมูลฝอยไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก โดยเฉลี่ยมีขยะประมาณ 2 แสนตัน/ปี ทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตตำบลที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างสูง เช่นชุมชนมหาชัยและท่าฉลอม อีกทั้งการกำจัดมูลฝอยที่ดำเนินการอยู่ยังไม่เหมาะสมถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ยังใช้วิธีเทกองและเผาทิ้งบางส่วน ดังนั้นทางจังหวัดจึงได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาออกแบบโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะที่สมบูรณ์ โดยจังหวัดได้จัดซื้อที่ดินเพื่อการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยรวมของเทศบาลเมืองสมุทรสาคร จำนวน 240 ไร่ บริเวณพื้นที่ตำบลบ้านเกาะ ซึ่งก่อสร้างเสร็จบางส่วนและสามารถนำขยะมาทิ้งได้บ้างและบางส่วนจะนำขยะมาทิ้งในพื้นที่ที่มีการจัดเตรียมไว้อีกแห่งคือ บริเวณตำบลท่าเสาพื้นที่ 70 ไร่ ซึ่งทั้งสองแห่งเป็นที่ทิ้งขยะรวมของจังหวัดสมุทรสาคร โดยในเมืองสมุทรสาครมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ เขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร ส่วนพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาลจะเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละแห่ง ซึ่งในเขตเมืองสมุทรสาครมีองค์การบริหารส่วนตำบล 15 แห่ง คือองค์การบริหารส่วนตำบลคอกกระบือ โคกขาม ชัยมงคล ท่าจีน ท่าทราย นาดี บางกระเจ้า บางโหนด บางน้ำจืด บางหญ้าแพรก พันท้ายนรสิงห์ นาโคก กาหลง บ้านเกาะ และบ้านบ่อ และในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆก็จะเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแล

- การบำบัดน้ำเสีย

น้ำเสียจำแนกออกได้เป็นน้ำทิ้งจากโรงงานต่างๆ และจากชุมชนอาคารบ้านเรือน ร้านอาหาร ตลอดจนภาคเกษตรกรรมที่ยังบำบัดไม่ได้มาตรฐาน และปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลองในบริเวณใกล้เคียง น้ำจะไหลลงสู่คลองหลักต่างๆ เช่น คลองภาษีเจริญ คลองดำเนินสะดวก ฯลฯ ลงสู่แม่น้ำท่าจีนและอ่าวไทย จากผลการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำธรรมชาติบนผิวดินของกระทรวงอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2539 พบว่า มีค่าบีโอดี (B.O.D.) เกินเกณฑ์มาตรฐานกำหนด มีสารปนเปื้อนของโลหะหนัก ได้แก่ สารตะกั่วเฉลี่ย 0.19 มิลลิกรัม/ลิตร สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานถึง 3 เท่า และยังมีแบคทีเรียเกินมาตรฐานด้วย จากข้อมูลของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพบว่า มีโรงงานที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางน้ำโดยมีน้ำทิ้งจำนวน 400 โรงงาน เป็นโรงงานที่มีน้ำทิ้งตั้งแต่ระดับ 50 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป 140 โรงงาน และโรงงานที่มีน้ำทิ้งต่ำกว่า 50 ลูกบาศก์เมตร 260 โรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานฟอกย้อมและโรงงานอาหารทะเล โดยในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงและอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน มีอยู่จำนวน 34 โรงงานที่มีระบบบำบัดน้ำทิ้งและได้บำบัดน้ำทิ้งให้มีคุณภาพเป็นไปตามกฎกระทรวงอุตสาหกรรมก่อนระบายลงสู่แม่น้ำท่าจีน คือ มีค่าบีโอดี ไม่มากกว่า 20 มิลลิกรัม/ลิตร (วัดเมื่ออุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส) ในส่วนของการควบคุม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครได้ประสานกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้จัดส่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมมาทำการตรวจสอบและเฝ้าระวังการลักลอบระบายน้ำทิ้งที่ไม่ได้บำบัดลงสู่แม่น้ำลำคลอง และตรวจวัดฝุ่นละอองและกลิ่นไอของโรงงานที่มีมลภาวะทางอากาศเป็นประจำทุกเดือน

สภาพทั่วไปของแม่น้ำท่าจีนจากรายงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรมพบว่า แม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญสายหนึ่งที่มีการทำกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจหลายอย่างริมฝั่งแม่น้ำ ได้แก่ การเพาะปลูก การทำนา กุ้ง บ่อเลี้ยงปลา การทำฟาร์มสุกร และการอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีน้ำเสียทิ้งประมาณวันละ 180,000 ลูกบาศก์เมตร น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่บำบัดความสกปรกแล้ว และระบายลงสู่แม่น้ำท่าจีน มีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 10 ของน้ำเสียทั้งหมดที่ระบายลงสู่ลำน้ำ น้ำเสียจากกิจกรรมอื่นที่ยังขาดการควบคุม เช่น น้ำเสียจากชุมชน น้ำเสียจากฟาร์มสุกร จากบ่อเลี้ยงปลา เป็นต้น เนื่องจากคุณภาพแม่น้ำท่าจีนต่ำลงมาก กระทรวงอุตสาหกรรมจึงพยายามลดความสกปรกของน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรม และมีแผนจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในบริเวณอำเภอสสามพรานและอำเภอกระทุ่มแบน ซึ่งมีโรงงานอยู่ค่อนข้างหนาแน่นและมีน้ำเสียจำนวนมาก

สำหรับการบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ชุมชนหนาแน่น จังหวัดสมุทรสาครได้รับอนุมัติโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียพื้นที่ชุมชนหนาแน่น และพื้นที่เร่งด่วนจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการบำบัดน้ำเสียในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร โดยการรวบรวมน้ำเสียจากแหล่งชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง แล้วส่งไปบำบัดก่อนที่จะระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อเป็นการบรรเทาภาวะน้ำเสียในแม่น้ำท่าจีนในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ตามโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องก่อสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วมและประตูระบายน้ำ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของสมุทรสาครเป็นที่ราบ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 0.80-1.60 เมตร ในปัจจุบันประสบปัญหาน้ำทะเลหนุน ทำให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ มีผลให้ระบบบำบัดน้ำเสียไม่สามารถใช้งานได้สะดวก

การดำเนินการแก้ไขปัญหาในส่วนจังหวัด ได้มีการจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่บริเวณคลองเจ๊กอ้อ ถนนทางเข้าวัดศรีเมือง ทางฝั่งตะวันตกของถนนเศรษฐกิจ ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองสมุทรสาคร เนื้อที่ 39 ไร่ ซึ่งกรมโยธาธิการได้สำรวจออกแบบไว้แล้ว แต่ปรากฏว่าการดำเนินการต้องหยุดชะงักลงเนื่องจาก กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้เสนอพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การจจัดการน้ำเสียขึ้นในรูปของรัฐวิสาหกิจ ทำให้การดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียต้องล้มเลิกแล้วนำไปรวมกับระบบบำบัดน้ำเสียขององค์การจจัดการน้ำเสียตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2539 ฉะนั้นจึงต้องรอกการอนุมัติจากองค์การจจัดการน้ำเสียก่อนโดยขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างขั้นตอนการศึกษา ทำให้ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ดังนั้นน้ำเสียที่มาจากครัวเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆรวมทั้งจากสะพานปลายังคงปล่อยลงสู่แม่น้ำท่าจีนโดยไม่ได้มีการบำบัดก่อน ฉะนั้นจึงควรริหาทางป้องกันแก้ไขโดยเร็ว

- การอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน

ในอดีตจังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์ตลอดแนวชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 41 กิโลเมตร เป็นป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 2 ป่าคือ ป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 7,343 ไร่ และป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันตก เนื้อที่ประมาณ 8,865 ไร่ ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ป่าชายเลนทั้งสองฝั่งส่วนใหญ่กลายเป็นทะเลเนื่องจากกระแสน้ำ กระแสน้ำพัดเข้าหาฝั่งอย่างรุนแรง ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งสภาพป่าเสียหายเป็นจำนวนมาก

จังหวัดสมุทรสาครได้ดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางด้านป่าไม้ในท้องที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยสำนักงานป่าไม้จังหวัดได้จัดทำโครงการปลูกป่าถาวร

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพื้นที่เขตอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันตก พื้นที่จำนวน 200 ไร่ ซึ่งส่วนมากเป็นไม้เสม ไม้โกงกาง ไม้ตะบูน

2) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ปัญหานี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับจังหวัดสมุทรสาคร เพราะการขยายตัวของเมือง ความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จำเป็นจะต้องมีการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ดีมารองรับการเจริญเติบโต ซึ่งสามารถสรุปปัญหาสำคัญ ๆ ได้ ดังนี้

- ด้านถนน

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑล และเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม จึงมีความต้องการเส้นทางสำหรับขนส่งวัสดุ ติบสูโรงงาน และเส้นทางขนส่งผลผลิตทั้งจากภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมไปยังตลาดและผู้บริโภค ทำให้มีความต้องการโครงข่ายของถนนที่มีคุณภาพ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีการตัดถนนสายย่อยต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกับถนนสายหลัก และได้มีการพัฒนาขยายและปรับปรุงถนนสายหลักได้แก่ ถนนเพชรเกษม (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4) และถนนพระราม 2 (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35) ตลอดจนทางหลวงหมายเลข 3097 และหมายเลข 3091 ซึ่งเชื่อมถนนหมายเลข 35 และหมายเลข 4 ซึ่งทำให้จังหวัดสมุทรสาครมีโครงข่ายของถนนสายหลักที่ค่อนข้างสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดสมุทรสาครก็ยังขาดถนนสายรองเพื่อเชื่อมต่อกับโครงข่ายถนนสายหลักสู่ชุมชน และหมู่บ้านที่มีคุณภาพและการเชื่อมต่ออย่างมีระบบ เนื่องจากถนนระหว่างตำบลและหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสาครส่วนใหญ่มีสภาพเป็นถนนลูกรังและถนนดิน ประกอบกับการบรรทุกน้ำหนักเกินอัตราของรถบรรทุก ทำให้สภาพถนนยิ่งชำรุดทรุดโทรมมากขึ้น และเร็วกว่าที่ควรจะเป็น จากสภาพดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาความไม่สะดวกปลอดภัยในการเดินทางสัญจรไปมา โดยเฉพาะในช่วงหน้าฝน

- ด้านแหล่งน้ำ

ในบางพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสาคร ประชาชนยังประสบปัญหาไม่มีน้ำสะอาดใช้อุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยให้แก่ปัญหานี้โดยง่าย ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณพื้นที่ติดชายทะเล ประชาชนต้องซื้อน้ำหรืออาศัยน้ำฝน แม้ว่าจังหวัดสมุทรสาครมีลำคลองกว่า 200 คลอง แต่ประชาชนก็ยังขาดน้ำอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ เนื่องจากน้ำในแม่น้ำลำคลองเป็นน้ำกร่อยใช้ดื่มกินไม่ได้ รวมทั้งยังมีปัญหาในเรื่องน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ แม้ว่าจะมีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำใต้ดินมาใช้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากคุณภาพของน้ำบาดาลในจังหวัดสมุทรสาครค่อนข้างต่ำ

และต้องเจาะลึกมาก ประกอบกับจังหวัดเป็นพื้นที่วิกฤตที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนดเป็นพื้นที่ห้ามเจาะบ่อนาดาล เพราะทำให้เกิดปัญหาแผ่นดินทรุดโดยเฉลี่ยปีละ 3 เซนติเมตร และระดับน้ำบาดาลลดลงมากกว่า 3 เมตรต่อปี อย่างไรก็ตามในการแก้ปัญหาในเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคในจังหวัดสมุทรสาครนั้น ทางกรมประปาส่วนภูมิภาคมีโครงการที่จะขยายการประปาในเขตปริมณฑล ซึ่งเป็นโครงการที่จะชักน้ำจากน้ำผิวดินในแม่น้ำท่าจีนที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยสร้างโรงกรองน้ำแล้วผ่านมายังอำเภอสายายามมา ยังตำบลอ้อมน้อย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งทางจังหวัดได้ขอให้กรมประปาส่วนภูมิภาคเร่งรัดติดตามในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการเร่งรัดแก้ไขปัญหาในเรื่องการใช้น้ำให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสาคร

- ด้านโทรศัพท์

โทรศัพท์เป็นความต้องการพัฒนาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งในปัจจุบันยังมีไม่เพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และความต้องการของนักธุรกิจและผู้ลงทุน แม้ว่าจังหวัดสมุทรสาครจะเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร แต่มีเพียงบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลอ้อมน้อยเท่านั้นที่ใช้หมายเลขโทรศัพท์ 7 ตัว เช่นเดียวกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตปริมณฑลอื่นๆ นอกจากนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบนบางส่วน ยังคงเป็นระบบทางไกล (เลข 6 ตัว) ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อการลงทุน เพราะผู้ใช้บริการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการติดต่อสื่อสารกับกรุงเทพมหานคร ทั้งๆที่พื้นที่จังหวัดอื่นในเขตปริมณฑลใช้หมายเลขโทรศัพท์ 7 ตัว

- ด้านไฟฟ้า

ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครยังมีความต้องการใช้กระแสไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างไม่หยุดยั้ง แต่การให้บริการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าก็ยังไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามทางกรมไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกำลังเร่งดำเนินการขยายข่ายการให้บริการกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดให้มากขึ้น

3) ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์

- ปัญหาประชากรแฝง

แม้ว่าจังหวัดสมุทรสาครจะเป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากและเป็นแหล่งประมงที่สำคัญ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานซึ่งไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่น จึงทำให้มีประชากรจากจังหวัดต่างๆ ของประเทศและประชากรต่างด้าวหลังไหลเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการอพยพเข้ามา

ของแรงงานเหล่านี้ไม่ได้มีการย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาด้วย ทำให้ตัวเลขในทะเบียนบ้านกับจำนวนประชากรที่แท้จริงของจังหวัดมีความแตกต่างกัน ซึ่งการที่มีประชากรแฝงเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้บริการปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะความต้องการด้านที่อยู่อาศัยซึ่งมีไม่เพียงพอ ทำให้เกิดชุมชนแออัดเกิดความไม่เป็นระเบียบ

- ปัญหาด้านแรงงาน

จากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอกระทุ่มแบนเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่จำนวนผู้ใช้แรงงานในพื้นที่จังหวัดมีอยู่ประมาณ 250,000 คน ซึ่งในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 30 เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 70 เป็นผู้ใช้แรงงานที่มาจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางของประเทศส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเป็นแรงงานต่างชาติ เช่น พม่า ลาว กัมพูชา ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครนอกจากประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานแล้ว ยังขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือด้วย ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นแรงงานที่ขาดทักษะ ไร้ฝีมือ ทำให้รายได้ต่ำ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้และพัฒนาฝีมือแรงงานเหล่านี้ให้มีทักษะตามที่ตลาดแรงงานต้องการ โดยต้องมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานขึ้นในพื้นที่ ประกอบกับแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ถึงแม้ว่าทางรัฐบาลจะมีมาตรการผลักดันแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายออกนอกประเทศ แต่เนื่องจากแรงงานต่างด้าวเป็นแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายลักลอบจ้างแรงงานเหล่านี้ ซึ่งแรงงานต่างชาติที่เข้ามาได้สร้างปัญหาต่างๆตามมาได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาด้านความมั่นคง ปัญหาด้านสาธารณสุข สุขอนามัยและโรคติดต่อร้ายแรงที่มากับแรงงานต่างชาติ

5.4 ศักยภาพและแนวโน้มของเมืองสมุทรสาคร

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของเมืองสมุทรสาครพบว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการทำประมงและเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ เป็นผลให้มีความเจริญเติบโตเกิดการขยายตัวเมือง ซึ่งศักยภาพในการขยายตัวของจังหวัดสมุทรสาครพิจารณาได้ดังนี้

1) มีความใกล้กับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นทั้งตลาดและแหล่งที่มาของการลงทุนและผู้ลงทุน เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครเป็นปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร อันเป็นเมืองหลวงที่เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่ง ธุรกิจ บริการ ฯลฯ การขยายตัวของกรุงเทพมหานครจึงได้ขยายออกสู่ปริมณฑลซึ่งยังมีที่ดินที่ราคาถูกกว่า ดังนั้นนายทุนซึ่งมีที่ดินอยู่ในเมืองหลวงแล้วจึงนิยมที่จะมา

ลงทุนในปริมาณที่ต่ำ ถึงแม้ว่าสาธารณูปการยังมีไม่ครบหรือมีไม่เพียงพอ แต่ถ้ามีถนนสำหรับการขนส่งทั้งวัตถุดิบและผลผลิต พร้อมทั้งไฟฟ้าและประปาแล้วการลงทุนย่อมจะเกิดขึ้นได้ง่าย และความใกล้นี้สะดวกแก่ผู้ลงทุนที่จะสามารถเดินทางมาทำงานและควบคุมกิจการได้โดยใช้เวลาไม่มากนัก ความพร้อมทางด้านคมนาคมขนส่งและไฟฟ้าจึงเป็นสิ่งกระตุ้นให้พื้นที่จังหวัดสมุทรสาครมีศักยภาพสูงยิ่งขึ้นในการเป็นแหล่งการลงทุนของผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะในเรื่องของการตลาด

การเจริญเติบโตตลอดจนถึงปลูกสร้างจึงเกิดขึ้นตามสองข้างทางถนน การเดินทางจากศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครมายังเขตจังหวัดสมุทรสาครซึ่งมีระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตรจึงสามารถเดินทางมาถึงอย่างรวดเร็วและประหยัดในการขนส่งผลผลิตออกสู่ตลาด ทำเรือ ทำอากาศยาน จากอิทธิพลของความเจริญของกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ใกล้กับสมุทรสาคร ทำให้เกิดความต้องการด้านอื่นๆตามมา ซึ่งเป็นส่วนที่ประกอบต่อการดำเนินการในธุรกิจ ตลอดจนความเป็นอยู่ แรงงาน วัตถุดิบสามารถจะกระทำได้ง่ายและมีโอกาสและทางเลือกมาก ดังนั้นศักยภาพของการเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กับเมืองหลวงนี้เองเป็นเหตุให้สามารถดึงดูดและพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วกว่าพื้นที่อื่นๆ

2) เส้นทางคมนาคมขนส่ง จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ดี กล่าวคือ มีทั้งการคมนาคมทางน้ำและทางบก โดยมีแม่น้ำ ลำคลอง ทะเล ทำเรือ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการติดต่อขนส่งสินค้าผลผลิต นอกจากนี้ยังมีการขนส่งทางบกซึ่งประกอบด้วยถนนและรถไฟ ซึ่งการคมนาคมขนส่งนี้เป็นศักยภาพที่สูงที่สามารถจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและประหยัด เพราะจากสภาพปัญหาปัจจุบันนี้สามารถแก้ไขเสริมสร้างให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ง่าย ซึ่งจะประหยัดต่อการลงทุนและไม่มีอุปสรรคในเรื่องของการเวนคืนที่ดินเท่าใดนัก ดังนั้นการจัดระบบของการขนส่งเพื่อให้สามารถประสานกันให้เกิดความสมบูรณ์ในโครงข่ายได้ง่ายเท่าพื้นที่ของจังหวัดอื่นๆ รวมทั้งการปรับปรุงและประสานให้เส้นทางขนส่งทางน้ำซึ่งมีอยู่แล้วเข้ากับระบบถนนจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

3) ความหลากหลายของธรรมชาติมีมากในขณะที่ผลกระทบจากภัยธรรมชาติมีน้อย

จังหวัดสมุทรสาครมีความหลากหลายของธรรมชาติ เพราะเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่บางส่วนติดกับทะเล ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรและประมงทั้งน้ำเค็ม น้ำกร่อยได้ด้วย นอกจากนี้ แม่น้ำ ลำคลองธรรมชาติ และคลองชลประทานที่มีอยู่แล้ว สามารถนำมาส่งเสริมผลผลิตด้านการเกษตรเป็นอย่างดี และยังสามารถเพาะเลี้ยง จัดทำการประมงน้ำจืดได้อีกด้วย จากความเอื้ออำนวยของธรรมชาตินี้เอง สามารถทำให้พื้นที่ผลิตได้ทั้งพืชสวน พืชไร่ ไม้ผล ไม้ประดับ ซึ่งสามารถทำการเกษตรผสมผสานควบคู่กับการประมงได้ และเป็นแหล่งที่ทำรายได้อย่างสม่ำเสมอ

เสมอให้แก่ประชากรตลอดทั้งปี ความสม่ำเสมอของอุณหภูมิ ความถูกต้องของฤดูกาล ตลอดจนการไม่มีภัยธรรมชาติที่รุนแรงจึงเป็นตัวช่วยเสริมในการลงทุน

จากการที่ชุมชนเมืองสมุทรสาครตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำท่าจีน ดังนั้นชุมชนจึงมีลักษณะเกาะกลุ่มไปตามสองฝั่งแม่น้ำ แต่จากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสมุทรสาครที่ติดกับชายฝั่งทะเลด้านทิศใต้ ทำให้ชุมชนไม่สามารถขยายตัวไปทางด้านทิศใต้ได้ ประกอบกับมีสภาพเป็นป่าชายเลน ดินมีความแข็งตัวไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของเมือง ด้านทิศตะวันตก มีแม่น้ำท่าจีนซึ่งถือเป็นขีดจำกัดในการขยายตัวเมืองเช่นกัน เพราะแม่น้ำท่าจีนที่ไหลผ่านจังหวัดทำให้แบ่งเมืองออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก โดยมีถนนที่เชื่อมสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนคือสะพานข้ามแม่น้ำท่าจีน ถนนพระราม 2 ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนเมืองมาก แต่ทางทิศตะวันตกนี้ก็มีโครงการนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเพื่อช่วยรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนทางทิศตะวันออก มีคลองมหาชัยตัดผ่านพื้นที่ไปเชื่อมกับแม่น้ำท่าจีน ฉะนั้นการพัฒนาจึงอยู่เฉพาะบริเวณริมฝั่งคลองมหาชัย ส่วนพื้นที่ที่ลึกเข้าไปเป็นพื้นที่ที่เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก และยังมีสภาพดินเป็นดินเลนไม่เหมาะกับการขยายตัวของเมือง สำหรับทิศทางที่มีแนวโน้มการขยายตัวของเมืองมากที่สุดคือ ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะมีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มและมีเส้นทางคมนาคมสายหลักทั้งสองทิศทางคือ ทางทิศเหนือมีถนนสายเศรษฐกิจ 1 ที่มุ่งสู่อำเภอกระทุ่มแบน เชื่อมกับถนนเพชรเกษมเข้าสู่กรุงเทพฯ ได้ ส่วนทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีถนนสายพระราม 2 ที่เชื่อมไปสู่กรุงเทพฯ ในเขตบางขุนเทียนหรือเขตบางบอนได้ นอกจากนี้ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือยังมีโครงการมหาชัยเมืองใหม่และหมู่บ้านจัดสรรอีกหลายแห่ง เช่น สารินซิตี ทำให้ชุมชนมีแนวโน้มขยายตัวมาในทิศดังกล่าวมากขึ้น

5.5 โครงการของรัฐที่มีผลต่อศักยภาพและแนวโน้มในการพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร

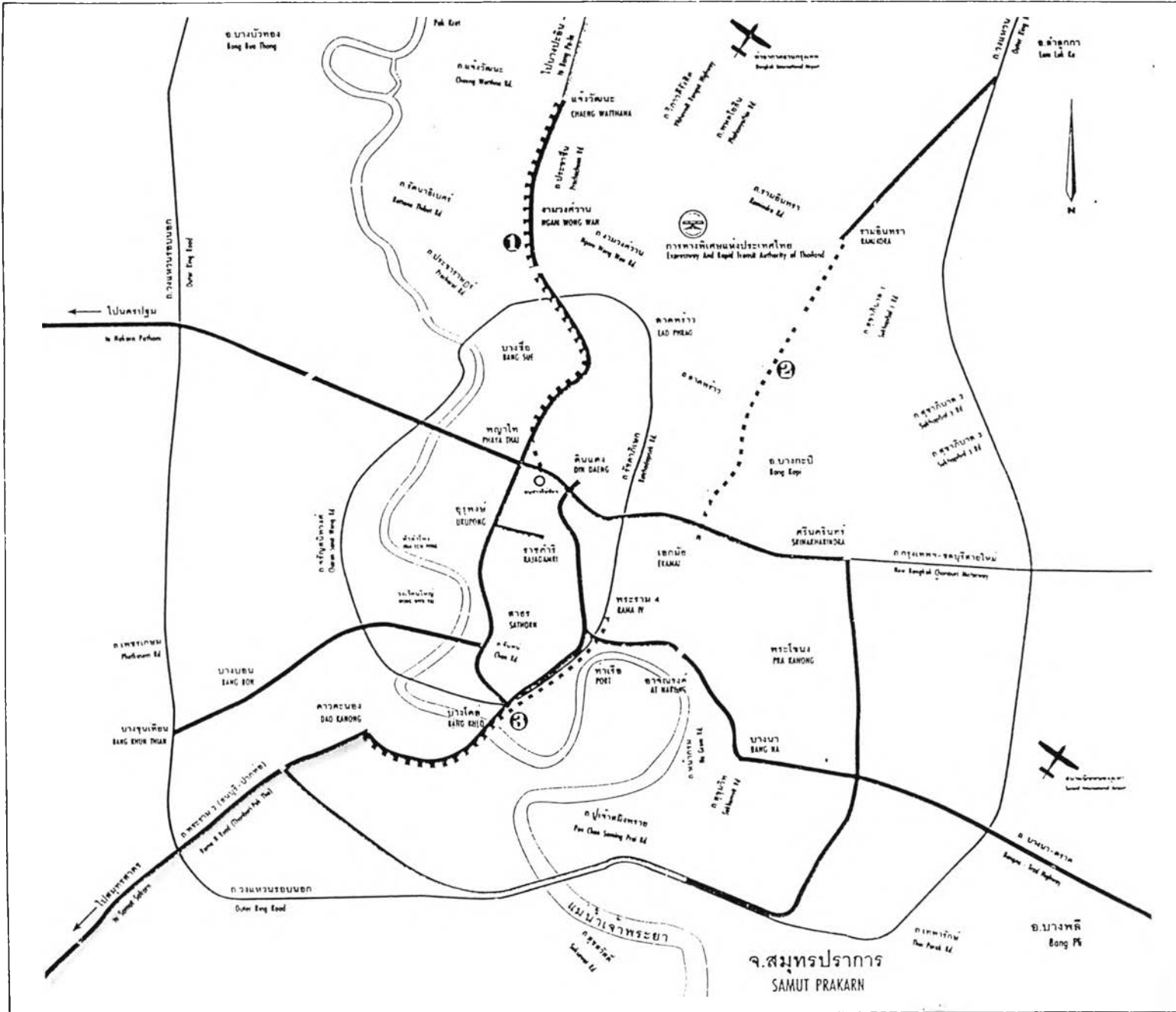
นอกจากศักยภาพของพื้นที่ที่จะมีผลต่อการขยายตัวของเมืองแล้ว โครงการต่างๆที่เกิดขึ้นในจังหวัดสมุทรสาครก็มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเมืองด้วย เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครเป็นพื้นที่ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นพื้นที่รองรับการอุตสาหกรรม รวมทั้งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมในเขตปริมณฑล ซึ่งโครงการต่างๆของรัฐบาลที่จะมีผลต่อการพัฒนาเมืองสมุทรสาครมีดังนี้

5.5.1 โครงการทางด่วนดาวคะนอง-บางขุนเทียน-สมุทรสาคร (แผนที่ 5.1)

การทางพิเศษแห่งประเทศไทยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2539 ให้ดำเนินโครงการทางด่วนดาวคะนอง-บางขุนเทียน-สมุทรสาครระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร ก่อสร้างเป็นทางด่วนยกระดับ 6 ช่องจราจร โดยใช้พื้นที่บริเวณเกาะกลางของทางหลวงหมายเลข 35 (พระราม 2) โดยเริ่มจากดาวคะนอง ซึ่งต่อเนื่องกับทางด่วนพิเศษเฉลิมมหานคร (ชั้นที่ 1) มาตามแนวถนนพระราม 2 ผ่านเขตบางขุนเทียน และสิ้นสุดโครงการที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร โดยแบ่งโครงการก่อสร้างออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงดาวคะนอง-วงแหวนรอบนอก ระยะทาง 7.5 กิโลเมตร ช่วงวงแหวนรอบนอก-ถนนเอกชัย ระยะทาง 10.8 กิโลเมตร และช่วงถนนเอกชัย-สมุทรสาคร ระยะทาง 9.5 กิโลเมตร โครงการดังกล่าวนี้จะมีผลต่อการแก้ปัญหาจราจรบนถนนพระราม 2 และมีผลต่อการพัฒนาเมืองในจังหวัดสมุทรสาคร อีกทั้งเพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่ใช้เส้นทางเดินทางสู่ภาคใต้ของประเทศให้สามารถเดินทางได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และโครงการนี้กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างจะแล้วเสร็จประมาณปีงบประมาณ 2547

5.5.2 โครงการระบบทางด่วนระหว่างเมืองชั้นที่ 3 สายกระทู้มแบน-ปากท่อ-ปราณบุรี

ปัจจุบันโครงการนี้ยังอยู่ในระหว่างการศึกษา ซึ่งเป็นแผนระยะยาวของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย โดยโครงการนี้จะเริ่มต้นจากเขตอำเภอกระทู้มแบน ผ่านพื้นที่ในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มุ่งไปทางทิศใต้สิ้นสุดในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยะทางประมาณ 170.5 กิโลเมตร โครงการนี้จะมีผลต่อการพัฒนาเมืองในระดับภูมิภาค ทำให้มีความสะดวกในการคมนาคมขนส่งวัตถุดิบจากอำเภอปราณบุรีมายังโรงงานผลิตในจังหวัดสมุทรสาคร หรือขนส่งผลผลิตจากโรงงานในจังหวัดสมุทรสาครไปยังแหล่งตลาดทางภาคใต้ ทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่และยังเป็นการเปิดทางคมนาคมสู่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ซึ่งเป็นประตูสู่จังหวัดทางภาคใต้ได้โดยตรงและสะดวกยิ่งขึ้น

บทบาทและความเชื่อมโยงของสะพานปลา
ที่มีต่อการพัฒนาเมืองสมุทรสาคร

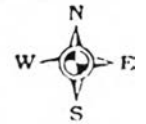
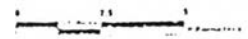
แผนที่ 5.1

แสดง โครงการทางด่วน

ดาวคะนอง-บางขุนเทียน-สมุทรสาคร

สัญลักษณ์

ทางด่วนดาวคะนอง-บางขุนเทียน-สมุทรสาคร

5.5.3 โครงการปรับปรุงการขนส่งทางรถไฟควบคู่กับการพัฒนาเมืองในเขตกรุงเทพและปริมณฑล (แผนที่ 5.2)

โครงการนี้เป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทย จัดทำโดยคณะผู้ศึกษาจาก JICA ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2538 มีแนวความคิดที่จะพัฒนาเมืองและการขนส่งทางรถไฟไปด้วยกัน ได้เสนอวิธีการพัฒนาเมืองอย่างเป็นระบบ โดยใช้การเชื่อมโยงหลักจากสถานีรถไฟที่จะทำการปรับปรุงให้ทันสมัย สะดวกรวดเร็ว ตรงต่อเวลา ช่วยประหยัดค่าโดยสารและเวลาในการเดินทาง ช่วยแก้ไขความแออัด กระจายความเจริญออกจากกรุงเทพมหานครสู่ปริมณฑล เมืองใหม่ตามแนวทางรถไฟจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี และยังเป็น การช่วยเพิ่มมูลค่าของที่ดินสองข้างทางรถไฟ แก้ปัญหาที่ดินตาบอดที่มีเป็นจำนวนมาก เมืองใหม่ตามแนวทางรถไฟสายตะวันออก สายเหนือ สายใต้ และสายแม่กลอง ในระยะรัศมี 50 กิโลเมตร สำหรับกรุงเทพและปริมณฑล และในระยะ 200 กิโลเมตร เชื่อมโยงกับเมืองศูนย์กลางของภูมิภาค เมืองใหม่ที่เสนอแนะได้แก่ Technodemic City ทางเหนือ Aero-Base City และ Eastern Bangkok Park City ด้านตะวันออก Western Bangkok Garden City ด้านตะวันตก และ Pier City ด้านตะวันตกเฉียงใต้ โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรสาครที่มีศักยภาพในด้านการประมงและมีท่าเทียบเรือประมงที่สำคัญรวมถึงสะพานปลาสมุทรสาครที่เป็นศูนย์รวมของการซื้อขายสินค้าสัตว์น้ำและถือเป็นตลาดกลางสินค้าสัตว์น้ำที่สำคัญของประเทศ สามารถพัฒนาเป็นเมืองท่าที่สำคัญ ประกอบกับพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครนอกจากจะติดต่อกับกรุงเทพมหานครทางรถยนต์แล้ว ยังสามารถติดต่อกับทางรถไฟได้อีกด้วย ซึ่งหากมีการพัฒนาระบบรถไฟควบคู่กับการพัฒนาเมืองแล้ว จะส่งผลให้จังหวัดสมุทรสาครสามารถติดต่อกับกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงได้โดยสะดวก รวมทั้งการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบทางรถไฟจะสามารถทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต

5.5.4 โครงการป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำสำหรับพื้นที่ด้านตะวันตก (แผนที่ 5.3)

โครงการแก้มลิงในพระราชดำริ โดยพื้นที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของกรุงเทพและปริมณฑลเป็นพื้นที่ราบลุ่มต่ำ เมื่อเกิดน้ำท่วมในแม่น้ำเจ้าพระยา จะต้องมีการสูบน้ำเพื่อระบายน้ำออกในช่วงที่มีปริมาณฝนตกหนักและน้ำทะเลหนุนสูง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานแนวพระราชดำริ "โครงการแก้มลิง" โดยขุดลอกคลองขนาดใหญ่ที่อยู่ใกล้ชายทะเล เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเก็บกักน้ำในช่วงที่เกิดน้ำท่วม โดยพื้นที่ฝั่งตะวันตกได้กำหนดให้คลองมหาชัย-สนามชัย ทำหน้าที่เป็นแก้มลิง และจะมีการก่อสร้างทำนบชั่วคราวเพื่อปิดกั้นปากคลองมหาชัย และคลองย่อยต่างๆ จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ประตูละบายน้ำคลองสหกรณ์สาย 3 คลองเจ๊ก คลองโคกขาม คลองแสมดำ คลองแสมดำใต้ คลองรางโพธิ์ คลองรางสะแกใหม่ คลองเชิงตะแพ คลอง

ลูกวัง และคลองขุนราชพินิตใจ ผลจากการดำเนินงานตาม "โครงการแก้มลิง" ฝั่งตะวันตก สามารถแก้ปัญหาระดับน้ำสูงในบริเวณคลองภาษีเจริญ คลองมหาชัย-สนามชัย ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในเขตภาษีเจริญ โดยการผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านคลองมหาสวัสดิ์ คลองทวีวัฒนา คลองภาษีเจริญ คลองราชมนตรี ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมชลประทาน กำลังดำเนินการก่อสร้างในส่วนในพื้นที่ฝั่งตะวันตก หากดำเนินการเสร็จจะสามารถทำหน้าที่รับน้ำที่ท่วมขังจากพื้นที่ตอนบนของประเทศมาเก็บไว้เพื่อเตรียมระบายลงสู่อ่าวไทย โดยจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำตามคูคลองธรรมชาติต่างๆ ในช่วงฤดูฝน และช่วยป้องกันการถูกร้าของน้ำเค็มมิให้ไหลเข้าไปในแม่น้ำลำคลองและพื้นที่การเกษตร รวมทั้งสามารถเก็บกักน้ำจืดไว้ด้านเหนือประตูระบายน้ำ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การเกษตร ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งภายในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดใกล้เคียง ส่วนโครงการฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือโครงการส่งน้ำคลองด่าน ซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการยังอยู่ในระหว่างการศึกษาโครงการ

โครงการของรัฐดังที่กล่าวมาข้างต้นจะมีส่วนช่วยรองรับการขยายตัวของจังหวัดสมุทรสาครในอนาคต ทั้งในด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะจังหวัดสมุทรสาครมีเศรษฐกิจหลักของจังหวัดคือ การอุตสาหกรรมและการประมง ทำให้มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นของจำนวนโรงงาน ทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เส้นทางคมนาคม เพื่อความสะดวกในการเดินทางและติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ และเมื่อมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจก็จะเป็นแรงดึงดูดให้มีการอพยพของประชากรเข้ามาในพื้นที่สมุทรสาครมากขึ้น การตั้งถิ่นฐานก็จะขยายตัวตามการขยายตัวของเมืองด้วย ซึ่งโครงการเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเมืองสมุทรสาครต่อไปในอนาคต

5.6 สรุป

จังหวัดสมุทรสาครเป็นเมืองหนึ่งในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สภาพพื้นที่และที่ตั้งของจังหวัดสมุทรสาครมีข้อได้เปรียบที่สำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและชุมชน กล่าวคือ จังหวัดสมุทรสาครมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านคมนาคมขนส่ง มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง 31 กิโลเมตร สามารถติดต่อได้ทางรถยนต์ รถไฟที่สะดวก รวมทั้งยังมีเส้นทางน้ำอีกด้วย จังหวัดสมุทรสาครตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล สามารถใช้ขนส่งสินค้าบริเวณชายฝั่ง สมุทรสาครมีทรัพยากรหลายชนิด เช่น ประมง สวนผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ นอกจากนี้พื้นที่จังหวัดสมุทรสาครยังเป็นพื้นที่ที่มีนักลงทุนสนใจมาลงทุนมาก เพราะอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและมีแหล่งวัตถุดิบที่หลากหลาย รวมถึงบริการขั้นพื้นฐานที่ถือว่าสมบูรณ์

การเติบโตของเมืองสมุทรสาครเป็นผลมาจาก มีเศรษฐกิจพื้นฐานมั่นคงเป็นเมืองที่สามารถเลี้ยงตนเองได้คือ เป็นเมืองที่มีแหล่งงานที่ประชาชนสามารถประกอบอาชีพประจำวันพักอาศัย โดยมีบริการสาธารณสุขปกคลุม สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองครบครัน เนื่องจากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมให้สมุทรสาครเป็นแหล่งงานรองรับการกระจายตัวของประชากรจากกรุงเทพมหานคร และการพัฒนาการประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง ทำให้เมืองสมุทรสาครมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับกิจกรรมต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับเมืองต่อไปในอนาคต

จังหวัดสมุทรสาครถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในด้านแหล่งประมงที่สำคัญ ไม่เพียงแต่ผลิตเพื่อส่งเข้ามายังกรุงเทพมหานครและเมืองในปริมณฑลเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งประมงที่สำคัญของประเทศด้วย และมีสะพานปลาซึ่งเป็นตลาดกลางสินค้าสัตว์น้ำที่สำคัญของจังหวัดก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประมงเป็นจำนวนมาก เช่น อุตสาหกรรมห้องเย็น อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ทำให้เมืองสมุทรสาครมีการขยายตัวด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความเจริญเติบโตของเมือง ซึ่งจากการวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาของสะพานปลาและเมืองสมุทรสาครก็เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาสะพานปลาให้เหมาะสมกับการพัฒนาเมืองสมุทรสาครต่อไป